

Carla Teune,

een leven gewijd aan de Hortus Botanicus in Leiden

Wil je in het kort vertellen wie je bent, hoe oud je bent en waar je arbeidzaam leven uit bestond?

Ik ben Carla Teune, geboren als enig kind in het gezin op 23 februari 1943 in Amsterdam en ik ben daar ook opgegroeid. Mijn arbeidzame leven stond bijna helemaal in dienst van de Hortus Botanicus in Leiden. Ik ben op mijn 50ste getrouwd met Bavo Bruinsma (mijn voorganger als hortulanus), ik heb altijd onder mijn meisjesnaam gewerkt. Helaas stierf mijn man in 2000.

Wat voor scholing op dendrologisch gebied heb je gehad?

Heel degelijk op de middelbare tuinbouwschool. Vanaf de kleuterschool heb ik alle vormen van het Montessori onderwijs gevolgd, inclusief het lyceum. Ik deed er niks en vond het vrééselijk. Na mijn diploma wist ik echt niet wat ik wilde worden en schreef me in bij de middelbare tuinbouwschool 'Huis te Lande' in Rijswijk. Al met kerstmis wist ik dat ik hier op de goeie plek was en heb met heel veel plezier op die school gezeten, een geweldige opleiding. In mijn stageperiode werkte ik in Arboretum Kalmthout, waar ik ontzettend veel geleerd heb. Ik ben daar nog een jaar na mijn eindexamen blijven werken.

Waar komt het enthousiasme voor de dendrologie vandaan? Welke mensen hebben je ge-

inspireerd en zijn grote voorbeelden geweest?

Het enthousiasme heb ik van thuis meegekregen. Ik was een jaar of negen toen mijn vader zei: 'we maken een herbarium'. Bij alle uitstapjes en vakanties zochten we plantjes en droogden we die. Nooit gedacht de tuinbouw in te gaan, maar op deze manier is wel de basis gelegd. Mijn vader was imker, mijn moeder had groene vingers en kon prachtige boeketten maken, tussen mijn voorouders zitten ook enkele bollenkwekers. Het zit in mijn genen.

Mijn grote voorbeeld is Jelena de Belder. Onder haar leiding heb ik gedurende mijn tijd in Kalmthout genoten van haar energie en passie om steeds nieuwe planten te ontdekken, te leren kennen en op te kweken. Ook heb ik grote bewondering voor de fenomenale plantenkennis van mijn goede vrienden Roy Lancaster en wijlen Harry van de Laar.

Voor welke planten heb je een speciale passie en hoe is dat gekomen?

Ik hou van bomen, ik kan niet zeggen van specifiek welke maar ik ben dol op *Ginkgo*, *Liriodendron* en *Cercidiphyllum*. In Kalmthout

Carla Teune bij de oude *Ginkgo biloba*, Hortus Botanicus Leiden

nam Jelena me mee langs alle bomen die er stonden en ben ik er enorm verslingerd aan geraakt. Op een reis door Japan sliep ik eens aan de voet van een 700 jaar oude *Cryptomeria japonica*, geweldig. Maar evengoed vind ik een klimmende Gentiaan en klimmende *Campanula* ook prachtig en ik hou veel van alle soorten heesters. Ik ben meer een 'generalist', ik doe veel met planten en ik ben ook erg geïnteresseerd in hun geschiedenis. Ik beschouw mezelf ook niet als een echte dendroloog.

Hoe zag in grote lijnen je dendrologische carrière er uit?

In 1965, voordat mijn stageperiode was afgelopen en ik examen had gedaan, kreeg ik al een baan bij het Arboretum van Kalmthout. Daarna, in 1967, kreeg ik een baan bij de Leidse Hortus als botanisch secretaresse. Het foutloos kunnen schrijven van de Latijnse plantennamen had ik in Kalmthout wel geleerd! Dit werk heb ik een jaar of vijf gedaan, daarna werd ik chef van de kwekerij. Van 1984-2004 was ik hortulanus, daarna ging ik met vervroegd pensioen. Sindsdien ben ik vrijwilliger op diverse terreinen.

Hoe kijk je hierop terug? Heeft het je gegeven wat je graag wilde of heb je ook teleurstellingen ervaren?

Ik kijk er met heel veel plezier op terug. Sommige mannen konden er niet tegen om door een vrouw geleid te worden. Het zij zo. Ik heb een prachtig leven gehad met veel reizen, zoals onder andere 15 x naar China en 12 x naar Japan, naar Kashmir, Kazachstan, Kirgizië, Zuid-Afrika en de U.S.A.

Ik heb gewerkt in een tijd dat er weinig geld beschikbaar was voor de Hortus, bijvoorbeeld

in de jaren tachtig en negentig. Dat was rond uit moeilijk. Gelukkig is er nu meer financiële armslag en hebben we een botanische tuin die er verzorgd bij ligt. Als oude bomen doodgaan, wordt er op tijd enthout genomen om het originele exemplaar te vervangen. Soms worden er totaal andere bomen geplant om de tuin te vernieuwen. De oude Clusius tuin is opgeknapt, de Sterrenwacht is gerenoveerd en wij hebben de grond ervan gekregen: een halve ha erbij! Het herstel van de oude kassen is vrijwel voltooid: op 4 september jl. heeft Koningin Măxima de officiële opening verricht. Een feest! Het doet me goed dat ik dit mag meemaken. De Hortus is nu ingebed in het beleid van de universiteit en niet meer een ondergeschoven kindje. Daar ben ik erg dankbaar voor.

Wat is het allerleukste of meest opmerkelijke wat je hebt meegemaakt?

Dat zijn drie heel bijzondere gebeurtenissen. Ten eerste de viering van het 400-jarig bestaan van de Hortus in 1990. 9 februari 1590 is de stichtingsdatum van de botanische tuin, de aanleg was in 1594. De feestelijkheden werden al vroeg in het jaar gestart met de uitgave van een speciale postzegel, iedereen werkte dat hele eeuwfeestjaar enthousiast mee en er waren diverse tentoonstellingen (o.a. zilver) en muziekkuitvoeringen. Alles in het teken van bloemen en planten. In 1990 is er ook een echte Japanse tuin gemaakt: de 'Von Siebold Gedenktuin'.

Ten tweede het bezoek van de Japanse keizer en keizerin op 25 mei 2000 in het kader van 400 jaar Nederlands-Japanse betrekkingen, die sinds 19 april 1600 bestaan. Ter herinnering hieraan wordt er ieder jaar rond 25 mei op het Rapenburg* een Japanse dag georganiseerd met veel kraampjes met een groot assortiment Japanse artikelen.

Ten derde mag ik de viering, met een tulpensymposium, van mijn 70ste verjaardag

Bananenplant in de vernieuwde kas, Hortus Botanicus Leiden

Foto: Ineke van Teylingen

(februari 2013) niet vergeten, er waren vier lezingen over diverse aspecten van de tulp. Een complete verrassing was dat ik mijn eigen (paarse) tulp mocht dopen: *Tulipa 'Carla Teune'*.

Wat is het vervelendste in je herinnering?

Ik geef geen rondleidingen meer aan tieners tussen 14-18 jaar. Ze luisteren voor geen meter, dat vind ik echt zonde van mijn tijd. Zulke dingen vergeet ik liever maar gauw, ik haal mijn energie uit de positieve dingen die ik beleef.

Heb je nog boeiende anekdotes te vertellen?

In 1980 ben ik met Roy Lancaster en Harry van de Laar op reis geweest naar China. We wilden Mount Omei op en moesten meerijden met een overvolle vrachtwagen, die niet naar beneden kon door een aardverschuiving. Zo stonden we met zijn drieën opeengepakt, Harry had er weinig vertrouwen in dat het allemaal goed zou komen en had het behoorlijk benauwd. Roy en ik namen hem stevig tussen ons in en Roy, die wel 1000 musicalliedjes uit zijn hoofd kent, zong de ene song na de andere om Harry te kalmeren. Wat uiteindelijk lukte, al heb ik Harry nog nooit zo bemoderd gezien, hij zag er anders altijd keurig verzorgd uit. Tijdens twee reizen in China in 2012 kwam ik in de huizen van Père David en Joseph Rock. Rock kon in oorlogstijd niet weggelopen uit Azië en heeft zijn tijd gevuld met het maken van een woordenboek in de taal van een minderheden-bevolkingsgroep in Yunnan. Hij wordt daar nog altijd zeer geëerd!

Vind je het belangrijk om je kennis, ervaring en enthousiasme met anderen te delen?

Buitengewoon belangrijk! Door het overlijden van de oudere generatie met mooie tuinen en interessante planten verdwijnt er veel kennis en ervaring, dus moet die kennis worden doorgegeven.

Ik geef veel rondleidingen door de tuin, in mei en juni komen er soms wel 6 groepen op een dag, gelukkig hebben we meerdere

rondleid(st)ers. Voor kleuters hebben we aparte rondleid(st)ers, die pedagogisch zijn geschoold. Ook geef ik cursussen en lezingen over allerlei planten, personen zoals Clusius, Von Siebold en Boerhaave of planten in Japan en China. Ik vind het heerlijk om verhalen over planten uit die landen te vertellen, is het nou van oorsprong een *japonica* of een *chinensis*? Een Japanse Anemoon komt uit China! En de *Paulownia* ook! Ik heb aan al mijn bezigheden veel goede plantenvrienden, meestal kwekers, overgehouden en ben daar zeer verheugd over.

Als je nu opnieuw zou beginnen, zou je dan weer de keuze voor 'het groen' maken en waarom?

Ja, ik zou het zo weer doen, ik voel me er heerlijk in thuis. Al zijn er altijd dingen die je anders had moeten doen, maar ja je weet de afloop of het gevolg niet van een bepaalde beslissing. Als ik terug kijk denk ik soms 'oh wat stom of eigenwijs of doordrammerig'. Dat vind ik wel eens spijtig.

Heb je nog bijzonderheden die je wilt vertellen?

Zoals ik al eerder meldde heeft koningin M^axima in september de gerenoveerde kas- sen geopend. In de grote kas zijn twee originele planten uit 1938 blijven staan: de Kaneelboom (*Cinnamomum verum*) en de Tamarinde (*Tamarindus indica*). Van de oude Bananenboom (*Musa paradisiaca*) zijn, net als van veel andere kasplanten, stekken opgekweekt en terug geplant, sommige reiken alweer bijna tot de nok. De overige beplanting is vernieuwd, maar op een manier alsof de planten er al jaren staan.

Als oudgediende en vrijwilliger loop ik hier nog met veel plezier rond. Het is 'mijn leven' en ik geniet er nog dagelijks van. Wie werkt er in zo'n mooie tuin midden in de stad, waar de stilte soms tastbaar aanwezig is?

Ik hoop het nog lang te mogen doen!

* Aan het Rapenburg in Leiden ligt de hoofdingang van de Hortus Botanicus. □